

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра управління земельними ресурсами

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультет землевпорядкування
від “ 14 ” травня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Контроль за використанням земель

Галузь знань	<u>G «Інженерія, виробництво та будівництво»</u>
Спеціальність	<u>G18«Геодезія та землеустрій»</u>
Освітня програма	<u>«Геодезія та землеустрій»</u>
Факультет (ННІ)	<u>Землевпорядкування</u>
Розробники:	<u>Оксана САКАЛЬ, професор кафедри управління земельними ресурсами, д.е.н., с.н.с.;</u> <u>Євген БУТЕНКО, доцент кафедри управління земельними ресурсами, к.е.н., доцент</u>

Опис навчальної дисципліни Контроль за використанням земель

(до 1000 друкованих знаків)

Навчальна дисципліна «Контроль за використанням земель» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти знань і практичних навичок щодо організації, проведення та правового забезпечення контролю за використанням і охороною земель. Вивчаються теоретичні основи державного, самоврядного та громадського контролю, сучасні методи моніторингу земель, оцінки дотримання земельного законодавства, виявлення та попередження порушень у сфері землекористування. Особлива увага приділяється аналізу європейських стандартів і досвіду ЄС у сфері контролю за використанням земель, а також впровадженню інформаційних продуктів дистанційного зондування у контрольній діяльності.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>магістр</i>	
Спеціальність	<i>G18«Геодезія та землеустрій»</i>	
Освітня програма	<i>Геодезія та землеустрій</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	–	
Форма контролю	<i>екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1	не передбачено
Семестр	2	
Лекційні заняття	<i>15 год.</i>	
Практичні, семінарські заняття	<i>30 год.</i>	
Лабораторні заняття	-	
Самостійна робота	<i>105 год.</i>	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	<i>3 год.</i>	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – теоретична та практична підготовка студентів спеціальності G18 «Геодезія та землеустрій» в обсягах, які будуть достатніми для здійснення діяльності, спрямованої на здійснення контролю за використанням та охороною земель.

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню «Контроль за використанням земель»: «Формування агроландшафтів», «Оцінка і прогноз якості земель».

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати задачі прикладного, дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері геодезії та землеустрою.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК05. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК06. Прагнення до збереження навколишнього середовища

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК02. Здатність критично осмислювати сучасні проблеми і перспективні напрями розвитку геодезії та землеустрою та суміжних галузей знань.

СК03. Здатність ефективно застосовувати теорії, принципи та технології математики, природничих, технічних, соціальних, економічних наук при розв'язанні комплексних задач геодезії та землеустрою.

СК04. Здатність здійснювати пошук необхідної інформації, обирати і застосовувати сучасні методи обробки, аналізу, оцінювання та оприлюднення даних, зокрема геопросторових, та метаданих при розв'язанні комплексних задач геодезії та землеустрою.

СК05. Здатність обґрунтовувати і оцінювати методи обстежень, вишукувань, випробувань, діагностики, моніторингу об'єктів геодезії та землеустрою.

СК07. Здатність організовувати діяльність та ефективно керувати складними та/або непередбачуваними робочими процесами у сфері геодезії та землеустрою.

СК08. Здатність захищати інтелектуальну власність, комерціалізувати результати науково-дослідної, винахідницької та проектної діяльності.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН06. Співпрацювати із замовниками та виконавцями робіт та послуг, готувати тендерні пропозиції в сфері геодезії та землеустрою, укласти відповідні договори.

ПРН09. Розробляти і впроваджувати заходи з оперативного та перспективного управління, прогнозування і планування геодезичного, картографічного та землевпорядного виробництва з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень.

ПРН11. Виконувати комплексний аналіз і оцінювання стану об'єктів геодезії та землеустрою і оцінювати наслідки від запровадження практичних заходів.

ПРН13. Виконувати обстеження, випробування, діагностику, моніторинг об'єктів геодезії та землеустрою, розробляти заходи з охорони земель та оцінювати їх наслідки.

ПРН14. Критично осмислювати сучасні проблеми і перспективні напрями розвитку геодезії та землеустрою, дотичні міждисциплінарні проблеми.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
Модуль 1. Правові основи контролю за використанням та охороною земель														
Тема 1. Правові основи, завдання, принципи здійснення державного контролю за використанням земель. Досвід країн ЄС	1–2	16	2	4	-	-	55	Не передбачено навчальним планом						
Тема 2. Принципи державного контролю (нагляду) у сфері охорони земель	3–4	16	2	4	-	-								
Тема 3. Основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності. Перспективи використання інформаційних продуктів дистанційного зондування Землі	5–6	16	2	4	-	-								
Тема 4. Повноваження органів державної влади і органів місцевого самоврядування зі здійснення державного контролю за використанням та охороною земель	7–8	15	2	3	-	-								
Разом за модулем 1		63	8	15		-	55							
Модуль 2. Здійснення заходів державного нагляду (контролю)														
Тема 5. Критерії, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності, пов'язаної з використанням та охороною земель, і визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю)	9–10	18	2	6	-	-	50							
Тема 6. Повноваження державних інспекторів у сфері державного контролю за	11–12	18	2	6	-	-								

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
використанням та охороною земель. Порядок проведення перевірки														
Тема 7. Громадський контроль за використанням та охороною земель	13–15	21	3	3	-	-								
Разом за модулем 2		57	7	15	-	-	50							
Усього годин		150	15	30	-	-	105							
Курсовий проект (робота)														
Усього годин		150	15	30	-	-	105							

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Правові основи, завдання, принципи здійснення державного контролю за використанням земель	2
2	Принципи державної політики та правове регулювання у сфері охорони земель	2
3	Основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності. Перспективи використання інформаційних продуктів дистанційного зондування Землі	3
4	Повноваження органів державної влади і органів місцевого самоврядування зі здійснення державного контролю за використанням та охороною земель	2
5	Критерії, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності, пов'язаної з використанням та охороною земель, і визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю)	2
6	Повноваження державних інспекторів у сфері державного контролю за використанням та охороною земель. Порядок проведення перевірки	2
7	Громадський контроль за використанням та охороною земель	2

4. Теми лабораторних (практичних, семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вивчення та детальний аналіз основних положень Законів України «Про державний контроль за використанням та охороною земель», «Про охорону земель», «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»	5
2	Вивчення повноважень Держгеокадастру України щодо здійснення державного контролю за використанням та охороною земель	5
3	Завдання та принципи здійснення державного контролю за використанням та охороною земель	5
4	Складання повідомлення про проведення планового заходу державного	5

	нагляду (контролю) щодо дотримання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері використання та охорони земель	
5	Посвідчення на проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо дотримання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері використання та охорони земель	5
6	Усунення порушень, виявлених під час проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо дотримання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері використання та охорони земель	5

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Нормативно-правове забезпечення здійснення державного контролю за використанням та охороною земель	55
2	Уніфіковані форми актів, що складаються за результатами проведення планових (позапланових) заходів державного нагляду (контролю)	50

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне та письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист лабораторних робіт;
- пірінгове оцінювання, самооцінювання.

7. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод проєктного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму
- метод гейміфікованого навчання.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Правові основи контролю за використанням та охороною земель		
Л.р. 1. Вивчення та детальний аналіз основних положень Законів України «Про державний контроль за використанням та охороною земель», «Про охорону земель», «Про основні засади державного нагляду (контролю)	РН11, 13, 14. У т. ч. знати: правову основу охорони земель, зміст охорони земель, державний контроль за використанням земель як функціоєфективного управління у галузі	20

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
у сфері господарської діяльності»	охорони земель;	
Л.р. 2. Вивчення повноважень Держгеокадастру України щодо здійснення державного контролю за використанням та охороною земель	органи, які виконують функції державного контролю за використанням та охороною земель, контрольну діяльність центрального органу виконавчої влади, що	20
Л.р. 3. Завдання та принципи здійснення державного контролю за використанням та охороною земель	реалізує державну політику у сфері здійснення державного нагляду (контролю), види порушень земельного	15
С.р. 1. Нормативно-правове забезпечення здійснення державного контролю за використанням та охороною земель	законодавства; повноваження органів державної влади і органів місцевого самоврядування із здійснення державного контролю за	15
Модульна контрольна робота 1.	використанням та охороною земель	30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Здійснення заходів державного нагляду (контролю)		
Л.р. 4. Складання повідомлення про проведення планового заходу державного нагляду (контролю) щодо дотримання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері використання та охорони земель	РН06, 09. У т. ч. уміти: формувати повідомлення про проведення планового заходу державного нагляду (контролю) щодо додержання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері використання та охорони земель складати акти за	20
Л.р. 5. Посвідчення на проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо дотримання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері використання та охорони земель	результатами проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо дотримання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері використання та охорони земель; формувати приписи про усунення порушень, виявлених під час	20
Л.р. 6. Усунення порушень, виявлених під час проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо дотримання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері використання та охорони земель	проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо додержання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері використання та охорони земель	15
С.р. 2. Уніфіковані форми актів, що складаються за результатами проведення планових (позапланових) заходів державного нагляду (контролю)		15
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота		(M1 + M2)/2*0,7 ≤ 70
Екзамен		30
Всього за курс		(Навчальна робота + екзамен) ≤ 100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо деделайнів та перекладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перекладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Запозичені матеріали повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. Дотримуватися принципів етичного й відповідального використання систем ШІ.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1365>);
- цифрові освітні ресурси;
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної форм здобуття вищої освіти.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Altes W. K. K. Land policy for rural development in the European Union and its impact on access to land. *European Countryside*. 2022. Vol. 14, No. 4. P. 658–674. DOI: <https://doi.org/10.2478/euco-2022-0033>.

2. Auzins A., Brokking P., Jürgenson E., Lakovskis P., Paulsson J., Romanovs A., Valčiukienė J., Viesturs J., Weninger K. Land resource management policy in selected European countries. *Land*. 2022. Vol. 11, No. 12. P. 2280. DOI: <https://doi.org/10.3390/land11122280>.

3. Baldock D., Bradley H. *Transforming EU land use and the CAP: a post-2024 vision : policy paper*. Institute for European Environmental Policy, 2023. URL: <https://www.ecologic.eu/sites/default/files/publication/2023/50142-CAP-and-land-use-vision.pdf> (дата звернення: 12.05.2026).

4. European Environment Agency. *Land cover accounts: an approach to geospatial environmental accounting*. 2020. URL: <https://www.eea.europa.eu/publications/land-cover-accounts> (дата звернення: 12.05.2026).

5. Heuser I. Soil governance in current European Union law and in the European Green Deal. *Soil Security*. 2022. Vol. 6. P. 100053. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.soisec.2022.100053>.

6. Барвінський А. В., Тихенко Р. В. *Інженерно-технологічна регламентація охорони земель : навч. посіб.* Київ : Компринт, 2017. 766 с.

7. Деякі питання функціонування сервісу фіксації фактів заподіяння шкоди навколишньому природному середовищу внаслідок надзвичайних ситуацій, подій, збройної агресії Російської Федерації «ЕкоЗагроза» : постанова Кабінету Міністрів України від 28.07.2023 № 783. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/783-2023-p#top> (дата звернення: 12.05.2026).

8. *Довідник із землеустрою* / за ред. Л. Я. Новаковського. 4-те вид., перероб. і допов. Київ : Аграрна наука, 2015. 492 с.

9. Дорош О. С., Ісаченко Н. В., Мартин А. Г., Осипчук С. О., Лоїк Г. К. *Теоретичні засади зонування земель в Україні : монографія*. Київ : МВЦ Медінформ, 2011. 183 с.

10. *Здорові ґрунти України: 2019. Інтегроване управління природними ресурсами деградованих ландшафтів лісостепової та степової зон України : огляд діяльності проекту*. Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО). URL: <https://www.fao.org/3/ca7464uk/CA7464UK.pdf> (дата звернення: 12.05.2026).

11. Земельний кодекс України : Закон України від 25.10.2001 № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (дата звернення: 12.05.2026).

12. *Землевпорядне забезпечення сільськогосподарського землекористування : монографія* / за заг. ред. Й. М. Дороша. Київ : Аграрна наука, 2023. 222 с. DOI: <https://doi.org/10.31073/978-966-540-588-7>.

13. Капінос Н. О., Гончаров В. В. *Методичні вказівки щодо виконання практичної роботи з дисципліни «Державний контроль за використанням та охороною земель»*. Суми : СНАУ, 2020. 60 с.

14. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 12.05.2026).

15. *Методичні рекомендації здійснення державного контролю за використанням та охороною земель органами місцевого самоврядування* / за заг. ред. О. В. Слобожана. Київ : Асоціація міст України, 2022. URL: https://auc.org.ua/sites/default/files/library/met_rek_derzh_kontr_zemelw.pdf (дата звернення: 12.05.2026).

16. *Основи роботи громадських інспекторів, волонтерів та активістів, які зацікавлені у збереженні та відновленні довкілля України : метод. рекомендації*. Київ : OSCE, 2023. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/c/d/556440.pdf> (дата звернення: 12.05.2026).

17. *Охорона земель в житлово-комунальному господарстві в Україні : монографія* / Й. М. Дорош, Є. В. Бутенко, А. Й. Дорош та ін. Київ : Компринт, 2023. 206 с.

18. Положення про громадських інспекторів з охорони довкілля : затв. наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 27.02.2002 № 88,

zareestrovano v Ministerstvi yustitsii Ukrainy 20.03.2002 za № 276/6564. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0276-02#Text> (data zverнення: 12.05.2026).

19. Pro vnesennya zmin do deyakih zakonodavchih aktiv Ukrainy shodo vdoskonalennya systemy upravlinnya ta derehulyatsii u sferi zemelnykh vidnosyn : Zakon Ukrainy vid 28.04.2021 № 1423-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1423-20#Text> (data zverнення: 12.05.2026).

20. Pro derzhavnyi kontrol za vykorystanniam ta oхороною zemel' : Zakon Ukrainy vid 19.06.2003 № 963-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/963-15#Text> (data zverнення: 12.05.2026).

21. Pro zatverdzhennya kriteriiv, za yakimi oцinюється stupin' ryzyku vid provadzhennya gospodar's'koi diyal'nosti, pov'yazanoi z vykorystanniam ta oхороною zemel', i viznachayetsya periodychnist' zdийsнення planovih zakonodavchih zaходiv derzhavnoho naгляду (kontrolю) : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 03.10.2018 № 801. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/801-2018-p#top> (data zverнення: 12.05.2026).

22. Pro zatverdzhennya unifikovanoi formy akta, sho skladayetsya za rezul'tatami provedennya planovogo (pozaplanovogo) zakonodavchih zaходiv derzhavnoho naгляду (kontrolю) shodo dotrimannya sub'ektom gospodarюvannya vymog zakonodavstva u sferi vykorystannya ta oхороны zemel', ta inshih form rozporядchih dokumentiv : nakaz Ministerstva agrarnoi polityky ta prodovol'stva Ukrainy vid 04.09.2023 № 1625. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1787-23#Text> (data zverнення: 12.05.2026).

23. Pro zemleustriy : Zakon Ukrainy vid 22.05.2003 № 858-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/858-15> (data zverнення: 12.05.2026).

24. Pro osnovni zasady derzhavnoho naгляду (kontrolю) u sferi gospodar's'koi diyal'nosti : Zakon Ukrainy vid 05.04.2007 № 877-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text> (data zverнення: 12.05.2026).

25. Pro oхороны zemel' : Zakon Ukrainy vid 19.06.2003 № 962-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15#Text> (data zverнення: 12.05.2026).

26. Pro oхороны navkolyshnyoho prirodnoho seredovishchya : Zakon Ukrainy vid 25.06.1991 № 1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1264-12> (data zverнення: 12.05.2026).

27. Sklyar Yu. L., Goncharov V. V. *Derzhavnyi kontrol za vykorystanniam ta oхороною zemel' : kurs lekciy*. Sumy : SNAU, 2019. 196 s.

28. Sklyar Yu. L., Goncharov V. V. *Metodychni vkazivky shodo vykonannya samostiynoi roboty z dysypliny «Derzhavnyi kontrol za vykorystanniam ta oхороною zemel'»*. Sumy : SNAU, 2019. 94 s.

29. *Slovnik terminiv u sferi zemelnykh vidnosyn ta zemlekorystuvannya* / L. V. Palamarчук ta in. ; za zag. red. A. M. Tretyaka. Kyiv : Avgust Trejyd, 2008. 240 s.

30. Soхнич А. Я., Богіра М. С., Яременко Ю. І., Стойко Н. Є. *Derzhavnyi kontrol za vykorystanniam zemel' : pidruchnyk*. L'viv : GALICH-PRYS, 2018. 240 s.

31. *Upravlinnya zemel'nymi resursami ta zemlekorystuvannya: bazovi zasady teorii, instituciyolizatsii, praktiky : monografiya* / A. M. Tretyak ta in. ; za zag. red. A. M. Tretyaka. Bila Tserkva : TOV «Bilocerkivdruk», 2021. 227 s.

32. *Upravlinnya zemel'nymi resursami terytorialnykh hromad: decentralizatsiynna model' : monografiya* / Y. M. Dorosh ta in. ; za red. Y. M. Dorosha. Kyiv : Kompriint, 2023. 161 s.